

Kopsavilkums par romu mediatoru pieredzes apmaiņas seminārā izteiktajiem priekšlikumiem un ieteikumiem romu mediatoru darbības attīstībai, t.sk. par romu mediatoru darba izvērtējumu laika posmā no 2019.gada 1.oktobra līdz 2020.gada 30.aprīlim.

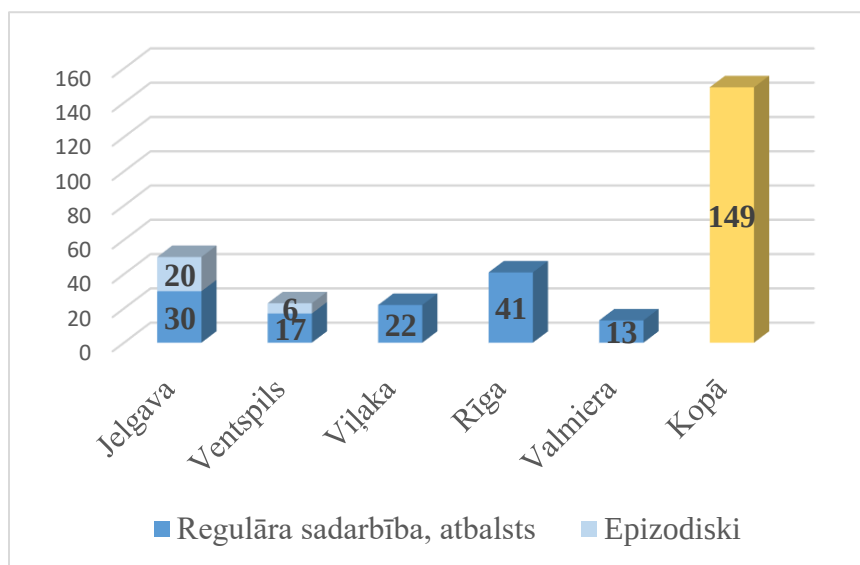
Projekta „Latvijas romu platforma IV” ietvaros strādāja pieci romu mediatori – Ināra Kozlovska Jelgavā, Malda Avramenko Ventspilī, Marta Paņko Rīgā – šie romu mediatori turpināja iepriekšējos projekta posmos uzsāktu, Valmierā iepriekšējo romu mediatoru Viju Korenovsku veselības stāvokļa dēļ nomainīja Oksana Marcinkeviča (strādāja līdz 2020. gada janvārim), Viļakas novadā darbu uzsāka Rasma Zaharenko.

Apkopojot romu mediatoru paveikto laika posmā no 2019.gada 1.oktobra līdz 2020.gada 30.aprīlim, tika analizētas **32** mediatoru darba atskaides (analīzei tika iesniegtas četru romu mediatoru atskaides par 7 mēnešu darba periodu un viena romu mediatora atskaides par 4 mēnešu darba periodu), **20** pašvaldības darbinieku aptaujas anketas un romu mediatoru darba pašvērtējums, ko viņi sniedza, atbildot uz intervijas jautājumiem (5 intervijas).

Romu mediatoru paveiktais.

Romu mediatoru darba atskaitēs norādītas 149 romu ģimenes, ar kurām romu mediatori ir sadarbojušies – 123 ģimenes no tām ir pastāvīgā romu mediatora rūpju lokā, 26 – epizodiski (1. attēls).

1.attēls. Romu ģimeņu skaits ar kurām strādājuši romu mediatori no 1.10.2019. līdz 30.04.2020.

Salīdzinot ar iepriekšējo projekta posmu „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana”, atbalstu saņēmušo romu ģimeņu skaits ir palielinājies – daļēji tāpēc, ka klāt nākusi Viļaka, kur romu mediators strādā ar 22 ģimenēm, daļēji tam par iemeslu ir bijusi arī romu mediators palīdzības nepieciešamība lielākam romu ģimeņu skaitam Rīgā un Jelgavā.

Ināra Kozlovskā, romu mediatore Jelgavā.

Intervijā romu mediatore norāda, ka viņas darba prioritāte ir izglītības jautājumi, tāpēc tiek veidota sadarbība ar Jelgavas Amatu vidusskolu, kur mācās vairākas jaunās māmiņas, ar projekta “Proti un dari” koordinatoru, lai romu jaunieši apgūtu autovadītāja tiesības, varētu strādāt kā pašnodarbinātie kulinārijas jomā. Darba iespējas romiem Jelgavā romu mediatore vērtē pozitīvi, jo uzskata, ka pilsētā nav citur dzirdētās prakses, ka romu cilvēkus neņem darbā – ar romu mediators palīdzību romu sievietes ir iekārtojušās darbā gan veikalā, gan pirmsskolas izglītības iestādē.

“Romī arī ir jelgavnieki” – tā saka Ināra un strādā Jelgavas romu informēšanai, iesaistei un motivēšanai piedalīties Jelgavas pilsētas kultūras pasākumos, pilsoniskās sabiedrības aktivitātēs un konkursos (lāpu gājiens, poļu biedrības jubilejas koncerts, krievu biedrības grāmatu prezentācija, izstādes u.c.), lietderīgā brīvā laika pavadīšanā.

Viens no romu mediatore darba aspektiem ir arī romu kultūras popularizēšana, romu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, nodošana plašākai sabiedrībai.

Romu mediatorei ir izveidojusies cieša un veiksmīga sadarbība ar Jelgavas pilsētas Sociālo pārvaldi, Sabiedrības integrācijas pārvaldi un Izglītības pārvaldi. Šo sadarbību īpaši aktualizēja krīzes situācija Covid-19 vīrusa dēļ.

Ikmēneša darba atskaitēs mediatore uzskaita paveikto, t.sk.:

- Skolas kavējuma iemeslu noskaidrošana, ģimeņu apmeklējumi, veidota sadarbība ar skolotājiem, izglītības iestāžu administrāciju, sociālajiem pedagogiem, noskaidrots romu bērnu viedoklis par dažādiem jautājumiem, risinātas konfliktsituācijas, piemēram, par emocionālo vardarbību, atkarīgo vielu lietošanu u.c.
- Romu motivēšana pamatzglītības dokumentu iegūšanai.
- Romu faktiskās dzīves vietas, romu bērnu skolas kavējumu iemesla noskaidrošana un novēršana, atbalsts attālinātajās mācībās.
- Informācija romu ģimenēm un īpaši jauniešiem par ESF projekta “Proti un Dari” iespējām un aktivitātēm Jelgavā.
- Romu bērnu iesaistes veicināšana projektā “Pumpurs”, lai mazinātu risku, ka skolēns neapmeklē mācību stundas izglītības iestādē.
- Atbalsts ģimenēm par dažādu dokumentu sagatavošanas iespējām iesniegšanai dažādās iestādēs.
- Romu nodarbinātības veicināšana, sniedzot atbalstu iekārtošanās darbā jautājumos.
- Ārsta apmeklējumu veicināšana romu ģimeņu veselības problēmu novēršanai (vakcinēšana, fizioterapija, medikamentu nodrošināšana).
- Dalība sabiedrības integrācijas pasākumos un to organizēšana – konkursi, pasākumi (konkurss “Riti raiti, valodiņa!”).
- Rotaļlietu bibliotēkas “Ringla” popularizēšana un darbības nodrošināšana.
- Sazināšanās ar ārzemēs dzīvojošām romu ģimenēm (dokumentu kārtošana u.c.).

Jelgavas pilsētas pašvaldības darbinieku vērtējums par romu mediatora darbu (no aptaujām):

- *“Mediatora darbs palīdz mazināt stereotipus par romu tautību pārstāvjiem, kā arī veicināt dažādu kultūru pārstāvju sadarbību savā starpā.”*
- *“Mediators ir veicinājis romu jaunās māmiņas iestāšanos Jelgavas Amatu vidusskolā, lai pabeigtu pamatskolu un īstenotu konditora amata apguvi, būtu lieliski, ja varētu iesaistīt vairāk romu pārstāvjus izglītoties pašiem, ne tikai viņu bērniem.”*
- *“Romu mediators jau pašlaik cenšas aptvert visu romu ģimenēm nepieciešamo jautājumu loku, kas ir ļoti daudzveidīgs, kā arī mediatoram visu laiku ir jābūt informētam par aktualitātēm valstī, lai spētu ātri reaģēt nepieciešamās situācijās.”*
- *“Uzskatu, ka Jelgavā romu mediators sekmīgi veic savus pienākumus”.*

Malda Avramenko, romu mediatore Ventspilī.

Ventspilī romu mediatore attīstīja līdzšinējo sadarbību ar:

- Ventspils izglītības pārvaldes bērnu tiesību aizsardzības speciālisti, Ventspils Pārventas pamatskolas, Ventspils 2. pamatskolas, Ventspils 1. pamatskolas, Ventspils 6. vidusskolas, Viduskurzemes pamatskolas – attīstības centra un Annahites pamatskolas administrāciju, sociālajiem pedagogiem, skolotājiem, lai veicinātu romu bērnu skolu apmeklējumu, skolās pārrunas par iekšējās kārtības noteikumu ievērošanu, skolas apmeklējumu, uzvedību, mācību uzdevumu nodošanu romu bērniem, kuriem nav pieejams internets un dators tālmācības uzdevumu izpildei, atbalsts mājas darbu izpildē vecāku – analfabētu ģimenēs;
- Ventspils pilsētas sociālo pārvaldi, Dzīvokļu nodaļas darbiniekiem, Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes nepilngadīgo lietu inspektori, lai veicinātu trūcīgo romu ģimeņu un viņu bērnu sociālo iekļaušanu, un dzīves apstākļu uzlabošanu (romu ģimenēm piešķirti 10 dzīvokļi);
- ārstiem Ventspilī, lai Infektoloģijas centra pacienti no Ventspils medicīniskos pakalpojumus varētu saņemt uz vietas.

Ikmēneša darba atskaitēs mediatore uzskaita paveikto, t.sk.:

- Tikšanās ar Ventspils domes izpilddirektoru darba atskaitei un turpmākai plānošanai.
- Konsultācijas romu ģimenēm par pārtikas paku un zupas virtuves pakalpojumu saņemšanu Covid-19 krīzes laikā.
- Darbā iekārtošanās jautājumi sadarbībā ar NVA Ventspils filiāli.
- Dalība Ventspils domes Izglītības un administratīvās komisijas sēdēs.
- Atbalsts dokumentu kārtošana un iesniegšana attiecīgajās iestādēs.
- Sadarbība ar atbalsta centru “DIA+ LOGS”, biedrību “Sarkanais Krusts” un Rīgas Infektoloģijas centru, lai veicinātu inficēto savlaicīgu diagnostiku un ārstēšanu.
- Attīstīta sadarbība ar Anglijā dzīvojošiem Ventspils romiem.
- Dalība labās prakses un pieredzes apmaiņas ekspertu vizītē Lietuvā (Viļņā) par romu integrāciju darba tirgū un citos projekta pasākumos.

Ventspils pilsētas pašvaldības darbinieku vērtējums par romu mediatora darbu (no aptaujām):

- *“Malda Avramenko profesionāli veic mediatora darbu, lai mazinātu romu ģimeņu sociālo atstumtību.”*

- *“Romu mediatore viennozīmīgi ir uzlabojusi saziņu, izskaidrojot romiem normatīvo aktu būtību, iestāžu kompetences, darbības/bezdarbības sekas.”*
- *“Romu ģimenēm bieži nav izpratnes par pašvaldībā pieejamiem resursiem, kur var vērsties pēc atbalsta problēmu risināšanā. Rezultātā sociālā rakstura problēmas: parādi, veselības problēmas, skolas kavējumi utt. ieilgst un bērnu drošība ģimenē pakļauta augstiem riskiem. Malda Avramenko ar savu darbību mazina iepriekš minētos riskus ģimenēs, veicinot viņu veiksmīgāku integrāciju sabiedrībā. Malda romu mediatora pienākumus veic apzinīgi, palīdz romiem dokumentu noformēšanā, izskaidro situācijas par īres un komunālo maksājumu parādiem, palīdz sadarboties ar bankām par automātisko maksājumu veikšanu.”*
- *“Uzskatu, ka, ņemot vērā to, ka Ventspilī ir daudz problemātisku romu ģimeņu, Maldai Avramenko ir pārāk liela slodze, jo savus pienākumus viņa veic godprātīgi, ar pilnu atdevi. Būtu nepieciešams palīgs.”*

Rasma Zaharenko, romu mediatore Viļakā.

Viļakas novadā romu mediatore izveidoja un attīstīja līdzšinējo sadarbību ar:

- Viļakas novada domes, Viļakas pamatskolas, Viļakas Valsts ģimnāzijas administrāciju, pirmsskolas izglītības iestādes “Pasaciņa” darbiniekiem, lai veicinātu romu bērnu izglītības apgūšanu;
- Viļakas novada Sociālās pārvaldes darbiniekiem, Viļakas novada Pašvaldības policiju, Viļakas novada bāriņtiesu, SIA “Viļakas namsaimnieks”, NVA filiāles darbiniekiem, biedrību “Balvu teritoriālā invalīdu biedrība”, Balvu multifunkcionālo jauniešu centru “Dinamīts”.

Intervijā Rasma norāda, ka darba aktualitātes ir atbalsts romu ģimenēm dzīves apstākļu uzlabošanai, sociālo jautājumu risināšanai, veselības jautājumi, asistenta pakalpojumu saņemšana, dokumentu sagatavošana iesniegšanai dažādās iestādēs, banku pakalpojumu pieejamības nodrošināšana. Uzsākot romu mediatora darbu, visvairāk pūļu prasījusi sadarbības kontaktu, labu attiecību veidošana. Mediatore uzskata, ka pašvaldības darbinieki ir ļoti pretimnākoši.

Ikmēneša darba atskaitēs mediatore uzskaita paveikto, t.sk.:

- Veicināta romu bērnu iesaiste projektā “Pumpurs” atbalsta pasākumos.
- Romu jaunieši motivēti piedalīties projekta “Proti un Dari” atbalsta pasākumos.
- Viļakas pilsētas bibliotēkā romu iedzīvotājiem tiek organizētas informatīvās dienas par izglītības, drošības, veselības un finanšu jautājumiem.
- Nodrošināta dalība reģionālo ekspertu labās prakses vizītē Ventspilī, Viļakas pilsētas domes apmācībās par kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu romu cilvēkiem.
- Romu kultūras popularizēšana (līdzdalība romu ansambļa “Brīvais vējš” priekšnesumos).

Viļakas novada pašvaldības darbinieku vērtējums par romu mediatora darbu (no aptaujām):

- *“Mediators, kurš uzklausa katru klienta problēmu, ir ļoti liels atbalsts romu tautības cilvēkiem. Paldies!”*
- *“Mediadores Rasma darbs novadā palīdz tuvināt dažādu kultūru pārstāvjus, integrēt romus sabiedrībā, iepazīstināt sabiedrību ar romu vēsturi un kultūru, atvieglo pašvaldības dažādu struktūrvienību darbu, piem., Bāriņtiesas, Izglītības, kultūras un sporta pārvaldes, Sociālā dienesta, Pašvaldības policista, romu koordinators.”*
- *“Romu mediators savu darbu veic pēc labākās sirdsapziņas. Rīcība vienmēr ir saskaņota.”*
- *“Mediators dara daudz savu iespēju robežās. Pozitīvi rezultāti bija jūtami uzreiz pēc romu mediatora darba uzsākšanas. Mums ir izveidojusies cieša sadarbība un meklēti, kā arī atrasti problēmjauditājumu risinājumu ceļi. Liels paldies Rasmai Zaharenko par uzņēmību un kvalitatīvu darbu!”*

Marta Paņko. romu mediatore Rīgā.

Marta sadarbību un palīdzību romu ģimenēm savā darbā uzskata par prioritāti, intervijā uzsverot, ka sadarbība ar ģimenēm nav vienkārša – ir vairākkārt jāpārbauda informācija, jāmudina darīt pašiem, ne tikai gaidīt, kad mediators atnāks un izdarīs.

Atbalsts romu ģimenēm skar vairākas jomas, t.sk.:

- Sadarbību ar krīzes centru par patvēruma meklēšanu un citiem ar dzīvokļiem saistītajām problēmsituācijām,
- darbā iekārtošanās jautājumus (celtniecībā, sabiedriskajā ēdināšanā) un dažādu dokumentu kārtošanas jautājumus,
- īres parādu segšanas iespēju meklēšanu,
- asistenta atbalstu nodrošināšanu,
- pārtikas paku, higiēnas piederumu, humanitārās palīdzības nodrošināšanu romu ģimenēm sadarbībā ar evaņģēlisko kristiešu draudzi “Zilais Krusts” un biedrību “Labdarības lapa”,
- dalību tiesas sēdēs, nepieciešamības gadījumā sniedzot tulka pakalpojumus,
- palīdzības nodrošināšanu nokļūšanai pie ārsta, konsultācijas saņemšanu.

Ikmēneša darba atskaitēs mediatore uzskaita paveikto, t.sk.:

- sadarbība ar pirmsskolu pedagogiem un skolu pedagogiem un sociālajiem pedagogiem, noskaidro jautājumus par romu bērnu kavējumiem, uzvedību, higiēnu; risina konfliktsituācijas;
- nepieciešamības gadījumā sadarbojas ar policiju, lai novērstu vardarbību u.c.;
- romu ģimeņu motivēšana bērnu un jauniešu mācību atbalstam un regulārai izglītības iestādes apmeklēšanai, reģistrēšanai pirmsskolas izglītības iestādēs obligātās 5 un 6 gadīgo izglītības apguvei;

- romu jauniešu motivēšana izmantot projekta “Proti un Dari” atbalsta pasākumus. Viens no mediatora izaicinājumiem ir sadarbības attīstība ar Rīgas pašvaldības Sociālā dienesta vadību.

Rīgas pašvaldības darbinieku vērtējums par romu mediatora darbu (no aptaujām).

- *“Romi vairāk uzticas savas tautības pārstāvjiem, romu mediators palīdz mums veidot dialogu. Tas atvieglo sadarbību.”*
- *“Romu ģimenēm bija izveidojušies lieli parādi par dzīvokļa komunālajiem maksājumiem. Mediators palīdzēja sastādīt vienošanos (grafiku) par parādu nomaksu. Romu ģimenes pārstāvji labāk iet uz kontaktu ar savas tautības mediatoru. Rezultātā mazinās dzīvokļu parādi.”*
- *“Pēc mūsu novērojumiem, pēc romu mediatora darba ar ģimenēm, šo ģimeņu bērni regulāri apmeklē bērnudārzu, ir sakopti un tīri.”*
- *“Uzskatu, ka romu mediators labi izpilda savu darbu, cilvēki viņai uzticas un sadarbojas.”*

Oksana Marcinkeviča, romu mediatore Valmierā.

Oksana romu mediatora pienākumus veica tikai četrus mēnešus, pēc tam mainīja dzīves vietu ģimenes apstākļu dēļ. Mediatore atzīst, ka kopumā sadarbība bija veiksmīga gan ar romiem, gan ar Valmieras pilsētas pašvaldību. Romu mediatore strādājusi arī pagastos, kas piesaistīti Valmieras novadam.

Norunāt tikšanos pie romu ģimenēm dzīvesvietā nesagādāja nekādas grūtības, grūtāk bija pārliecināt iet pašiem runāt ar institūciju darbiniekiem par savām problēmām. Romu mediators kā starpnieks ir ļoti nepieciešams, jo problēmas romi uztver saasinātākā formā, tāpēc romu mediatoram jāprot atrast īsto pieeju, lai nodrošinātu problēmas atrisinājumu.

Ikmēneša darba atskaitēs mediatore uzskaita paveikto, t.sk.:

- nodrošināta sadarbība ar Valmieras pilsētas izglītības iestādēm – pirmsskolas izglītības iestādes «Buratino», Valmieras sākumskolas, Valmieras 2. vidusskolas, Kocēnu pamatskolas, Valmieras Gaujas krasta vidusskolas – attīstības centra darbiniekiem – vadību un sociālajiem pedagogiem par sekmēm, mācību kavējumiem, bērnu uzvedības un higiēnas jautājumiem;
- nodrošināta sadarbība ar Valmieras Sociālo pārvaldes speciālistiem un pašvaldības policiju;
- nodrošināta regulāra sadarbība ar romu ģimenēm;
- sniegts atbalsts romu ģimenēm bērnu izglītības jautājumos;
- sniegts atbalsts romu ģimenēm dokumentu noformēšanā, darba iespēju meklēšanā, interešu izglītības piedāvājuma noskaidrošanā, sociālo un mājokļu jautājumu risināšanā, u.c. jautājumos;

Valmieras pašvaldības darbinieku vērtējums par romu mediatora darbu (no aptaujām).

- *“Mediatore darbu uzsāka ieinteresēti un veica profesionāli, izmantoja visus pieejamos resursus, lai nodrošinātu konkrētajai ģimenei vajadzīgo palīdzību.”*
- *“Konkrētā romu mediatora darbības laiks bija pārāk īss, lai paveiktu konkrētus darbus.”*

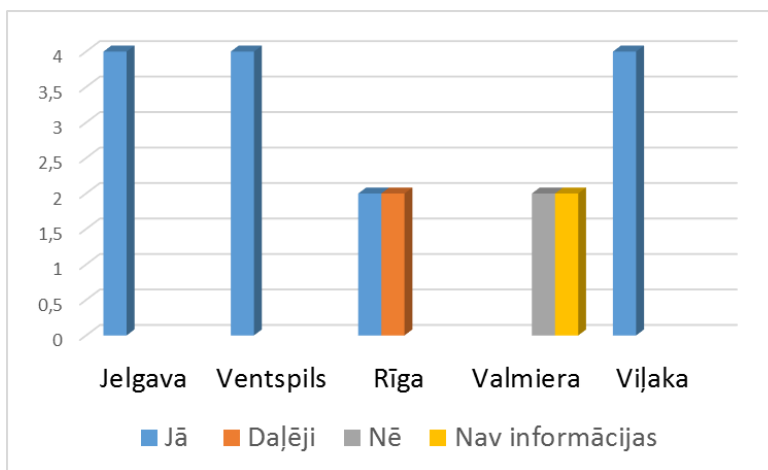
Romu mediatoru darba izvērtējums (pašvaldību darbinieku viedoklis).

Lai izzinātu pašvaldības darbinieku domas par romu mediatora darbu, tika veikta anketēšana. Tika izsūtītas 24 anketas pašvaldības darbiniekiem, kuri tiešā veidā sadarbojas ar romu mediatoriem Jelgavā, Rīgā, Valmierā, Ventspilī un Viļakā, saņemtas 20 (pa četrām anketām no katras pilsētas pašvaldības darbiniekiem, kur strādā romu mediators).

Valmierā anketas tika sūtītas arī Valmierai blakus esošajiem novadiem, kurus kā savu darbības vietu romu mediators bija norādījis savās mēneša atskaitēs. Anketas aizpildīja izglītības, integrācijas jomu, sociālie, bāriņtiesu, bērnu tiesību aizsardzības, policijas darbinieki, atbildīgās personas par mājokļa jautājumiem, u.c.

Uz jautājumu “Vai romu mediators ir uzlabojis saziņu starp romu ģimenēm un valsts pārvaldes/pašvaldības iestāžu darbiniekiem? (2. attēls) visās Jelgavas, Ventspils un Viļakas pašvaldības iestāžu darbinieku anketās bija apstiprinoša atbilde. Rīgā un Valmierā romu mediatoram darbs šajā jomā ir jāpilnveido - Rīgā divās anketās bija norādīta apstiprinoša, divās - informācija par daļēju uzlabojumu. Par romu mediatora darbu saziņas uzlabošanā Valmierā divās anketās norādīta noliedzoša atbilde, divās norādīts, ka nav informācijas.

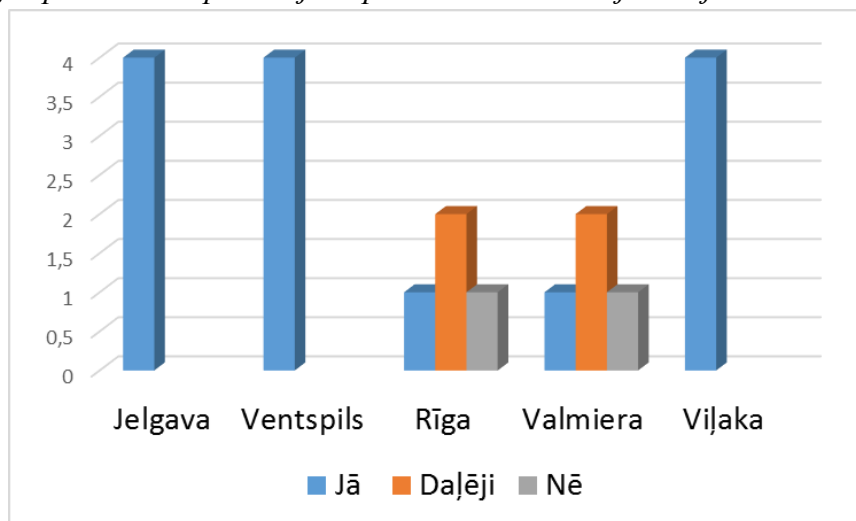
2.attēls. Vai romu mediators ir uzlabojis saziņu starp romu ģimenēm un valsts pārvaldes/pašvaldības iestāžu darbiniekiem?

Arī par romu aktuālāko vajadzību apzināšanu un pašvaldības pārstāvju informēšanu par tām visas apstiprinošas atbildes ir no Jelgavas, Ventspils un Viļakas. Rīgā un Valmierā mediatora

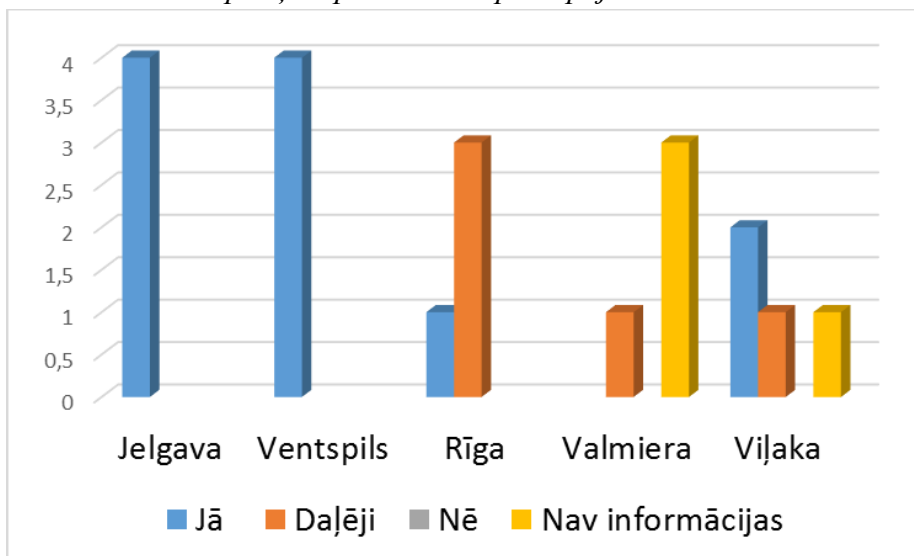
darbs šajā jautājumā vērtēts neviennozīmīgi – ir viena apstiprinoša, viena noliedzoša atbilde un divas ar vērtējumu “daļēji” (3. attēls).

3. attēls. *Vai romu mediators iespēju robežās ir apzinājis romu situāciju un ziņojis vietējās pašvaldības pārstāvjiem par romu aktuālākajām vajadzībām un problēmām?*

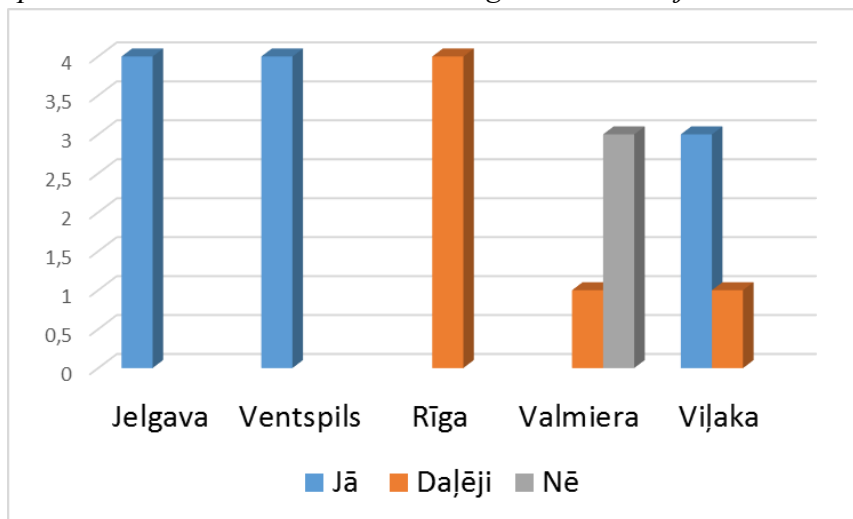
Romu mediators darbu romu piekļuves veicināšanā pašvaldības pakalpojumiem (4. attēls) Jelgavas un Ventspils pašvaldības darbinieki novērtējuši pozitīvi, Rīgas – viens pozitīvs vērtējums, pārējās - atbilde “daļēji”, Viļakas – divi pozitīvi vērtējumi, viens vērtējums – “daļēji”, viens – “nav informācijas”, Valmieras – viens vērtējums “daļēji”, pārējās anketās ir norāde uz informācijas trūkumu.

4. attēls. *Vai uzskatāt, ka romu mediators ir veicinājis romu piekļuvi pašvaldības pakalpojumiem?*

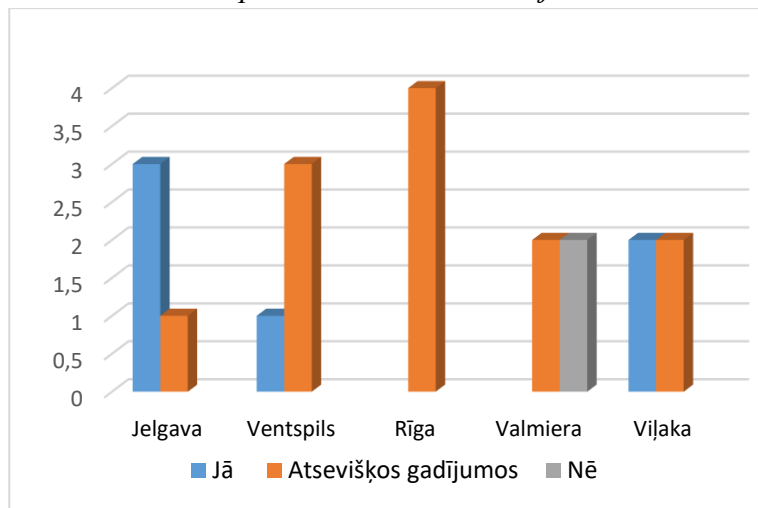
Par romu mediatora ir rīcības saskaņošanu ar pilsētas pašvaldības iestādēm un/vai valsts aģentūrām vietējā līmenī visas apstiprinošas atbildes ir par romu mediatora darbu Jelgavā, Ventspilī un Viļākā. Kā daļēji apmierinošs tas novērtēts Rīgā, uzlabojumi nepieciešami Valmierā, kur dominē noliedzoša atbilde (5. attēls)

5. attēls. Vai romu mediators ir saskaņojis savu rīcību ar pilsētas pašvaldības iestādēm un/vai valsts aģentūrām vietējā līmenī?

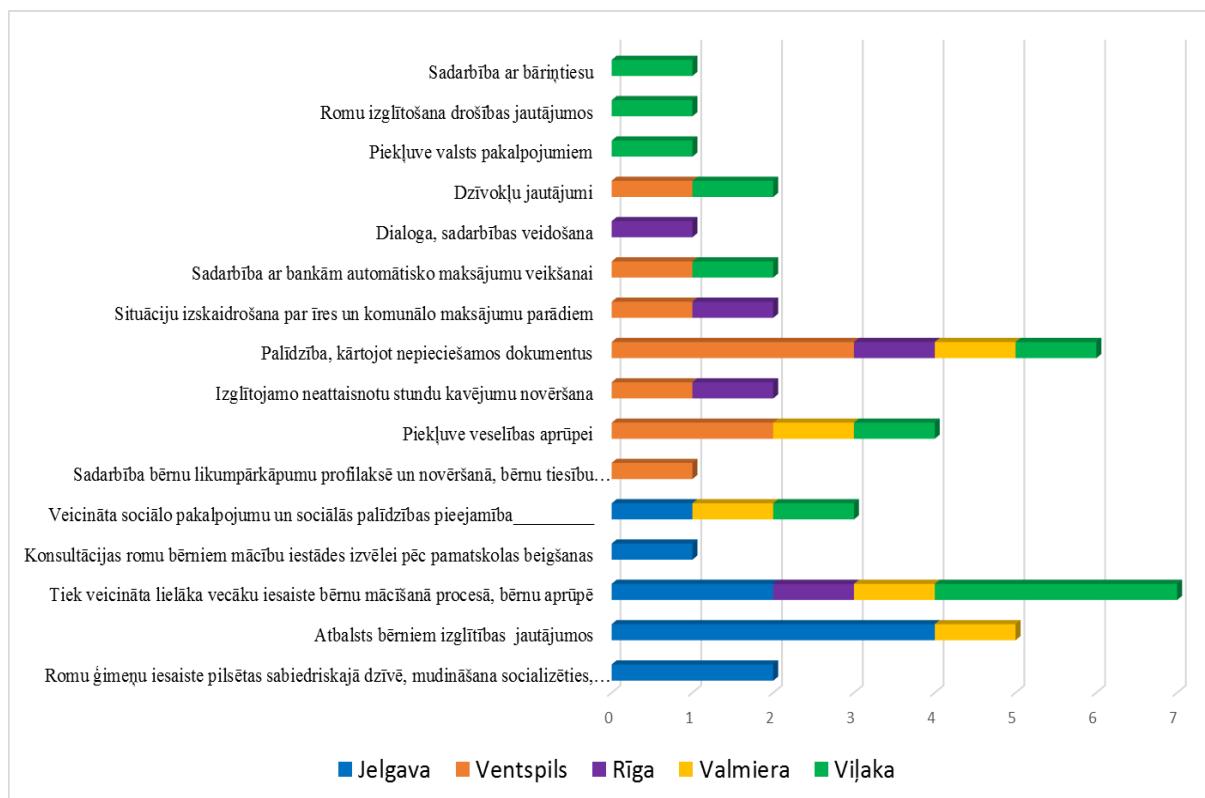
Visvairāk romu mediatoru kopīgai darba izvērtēšanai, tālākai plānošanai attiecīgajā jomā aicina Jelgavas pašvaldību darbinieki, vienlīdz bieži dažos jautājumos vienmēr un dažos – atsevišķos gadījumos to dara Viļākā, pārsvarā atsevišķos gadījumos – Ventspils pašvaldībā, tikai atsevišķos gadījumos – Rīgā (6. attēls).

6. attēls. Vai esat aicinājuši romu mediatoru kopīgai darba izvērtēšanai, tālākai plānošanai Jūsu darba jomā?

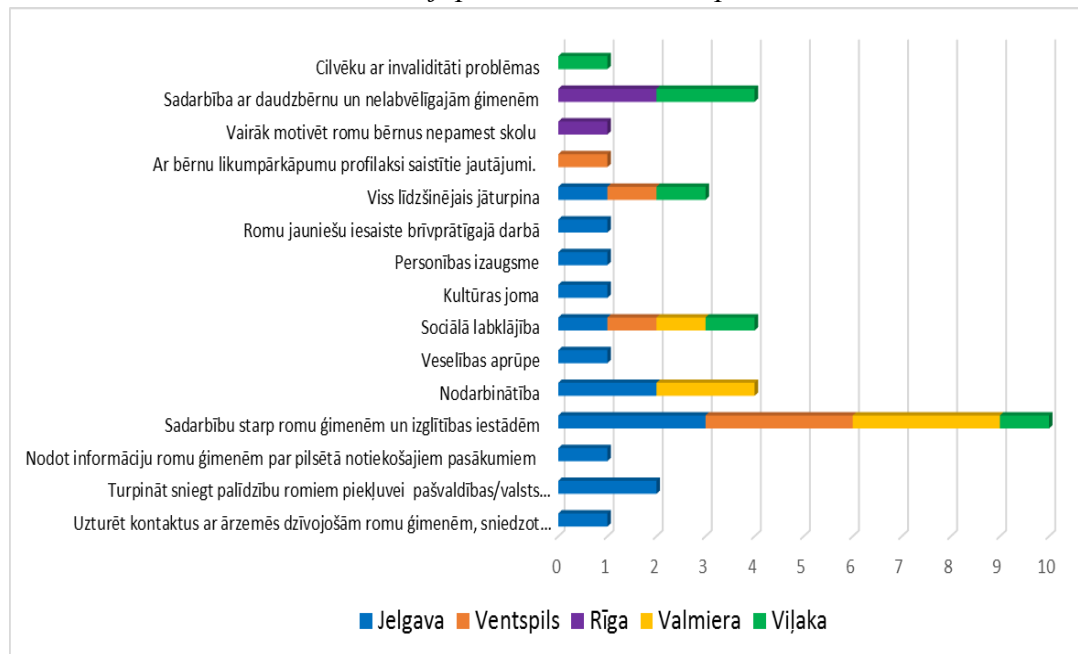
Kā galvenie/svarīgākie romu mediatoru paveiktie darbi tiek minēti ar izglītību saistītie jautājumi – kā nozīmīga romu mediatoru darba daļa tā ir minēta visās piecās pilsētās, īpaši – Jelgavā (7. attēls). Tāpat atzīmēta palīdzība romu ģimenēm dokumentu kārtošanā, sociālo pakalpojumu pieejamībai. Valmierā, Viļakā un īpaši Ventspilī atzinīgi novērtēts romu mediatora darbs, sekmējot romu ģimeņu piekļuvi veselības aprūpei. Dzīvokļu jautājumu risināšana, situācijas izskaidrošana par komunālo maksājumu parādiem, sadarbība ar bankām par automātisko maksājumu veikšanu ir Rīgas, Ventspils un Viļakas romu mediatoru paveiktais. Pašvaldības darbinieki atzinīgi novērtē arī romu mediatora sadarbību ar bāriņtiesu, romu izglītošanu drošības jautājumos, piekļuvi valsts pakalpojumiem Viļakā, sadarbību bērnu likumpārkāpumu profilaksē – Ventspilī, romu ģimeņu iesaisti pilsētas sabiedriskajā dzīvē – Jelgavā.

7. attēls. Kādi, Jūsuprāt, ir galvenie/svarīgākie romu mediatora paveiktie darbi tajā pašvaldības darbības jomā, kuru Jūs pārstāvat?

Kā galveno romu mediatora turpmākā darba uzdevumu visu piecu pilsētu pašvaldības iestāžu darbinieki anketās norāda sadarbības veicināšanu starp romu ģimenēm un izglītības iestādēm, sadarbību ar daudz bērnu un nelabvēlīgajām ģimenēm un (izņemot Rīgu) sociālās labklājības jautājumus (8. attēls).

8. attēls. Kādi jautājumi, jūsuprāt, romu mediatoram jūsu pašvaldībā būtu jāpatur redzeslokā turpmāk?

Jelgavas, Ventspils un Viļakas mediatoriem novēlējums visu iesākto turpināt, Jelgavā un Valmierā – turpināt darbu ar nodarbinātības jautājumiem, Viļakā – palīdzēt risināt cilvēku ar invaliditāti problēmas, Ventspilī – ar likumpārkāpumiem saistītos jautājumus. Romu jauniešu iesaiste brīvprātīgajā darbā, personības izaugsmes sekmēšana, darbs kultūras jomā, palīdzības veselības aprūpes nodrošināšanai, kontaktu uzturēšana ar ārzemēs dzīvojošām romu ģimenēm, romu informēšana par pilsētā notiekošajiem pasākumiem, turpināt sniegt palīdzību romiem pašvaldības un valsts pakalpojumu pieejamībai – tie ir jautājumi, kur romu mediatora atbalsta nepieciešamību saskata Jelgavā.

Secinājumi.

- Pilsētās, kur romu mediatoram ir izveidojusies laba sadarbība ar pašvaldības iestāžu darbiniekiem, darbs norit sekmīgāk un produktīvāk (Jelgavas, Valmieras un Viļakas piemērs).
- Ar pašvaldības ieinteresētību un atbalstu jau viena gada laikā atbildīgs romu mediators var sasniegt labus darba rezultātus (Viļakas piemērs).
- Ilgstoša romu mediatora un pašvaldības iestāžu darbinieku sadarbība rosina uz jaunām romu mediatora darba formām romu ģimeņu dzīves kvalitātes nodrošināšanai, romu kultūras novērtēšanai un saglabāšanai, pilsoniskās aktivitātes veidošanai, romu iekļaušanās iespējām pilsētās dzīvē (Jelgavas piemērs).

Romu mediatoru pieredzes apmaiņas seminārā izteiktie priekšlikumi un ieteikumi romu mediatoru darbības attīstībai.

Pieredzes apmaiņas seminārā tā dalībnieki tika iepazīstināti ar iepriekšējā projekta posma (projekta „Latvijas romu platforma III”) ieteikumu īstenošanu.

IETEIKUMI	ĪSTENOŠANA
Caur KM Reģionālo ekspertu tīklu romu jautājumos, paplašināt mediatoru darbības lauku vairākās pašvaldībās, jo pašreizējā romu mediatoru darba prakse apliecina tās pozitīvos rezultātus.	Mediatoru tīkls ir paplašinājies – no septembra darbu ir uzsācis romu mediators Viļakas novadā. Romu mediatora nepieciešamību saskata arī Tukuma pašvaldība - ir notikušas sarunas ar Sociālo dienestu un ir atrasts potenciālais romu mediators.
Veiksmīgai sadarbībai ir svarīga atsaucība no romu puses, uzticēšanās, romu mediatoram.	Katra romu mediatora pozitīvais darba rezultāts vairo uzticēšanos no romu ģimeņu puses. Intervējot romu mediatorus, visi atzina, ka romu atsaucība, motivēšana un mudināšana darīt pašiem, ir viens no lielākajiem izaicinājumiem un svarīgākajiem faktoriem sekmīgam darbam, gan uzsākot darbu, gan to turpinot.
Pašvaldības darbiniekiem jāpiedāvā iespēja romu mediatora darba izvērtējuma anketās paust savu viedokli tikai par savu darbības jomu, kas saistās ar romu mediatora darbu.	Pašvaldības darbiniekiem romu mediatora darba izvērtējuma anketās tika lūgts paust savu viedokli tikai par savu darbības jomu, kas saistās ar romu mediatora darbu.
Uzturēt ciešu, abpusēju savstarpējo sadarbību - romu mediatoram, pašvaldību iestādēm – izglītības iestādēm, policijai, sociālajiem darbiniekiem, romu aktīvistiem, u.c. Abām iesaistītajām pusēm apzināties, ka sekmīgu rezultātu nodrošina komandas darbs. Darbs komandā ietver gan kopīgu paveiktā izvērtēšanu, gan turpmākas darbības plānošanu.	Pašvaldībās romu mediatoriem turpinās jau izveidotā sadarbība ar pašvaldības iestāžu darbiniekiem, visbiežāk, ar konkrētas jomas pārstāvi, kurš atbalsta atbilstošo jautājumu risināšanā. Jelgavā, Ventspilī un Viļakā pašvaldība nodrošina telpas romu mediatoram, un ir atrasts veids, kā finansiāli nodrošināt vairāk kā projektā paredzēto 4 stundu darba dienas apmaksu. Viļakā sadarbība pārsniedz novada robežas – aktivitātes notiek arī Balvos. Visproblemātiskākā situācija šajā jautājumā joprojām ir Rīgā. Pēc romu mediatoru maiņas Valmieras Sociālo lietu pārvaldes atbildīgie darbinieki pašlaik nesaskata romu mediatora nepieciešamību un lietderību.

Īpašu uzmanību pievērst romu bērniem, kuri mācās speciālās izglītības programmās, ņemot vērā drīzās izmaiņas speciālās izglītības īstenošanā.	Romu mediatori gan Jelgavā, gan Ventspilī, gan Viļakā un Rīgā ir atbalstījuši bērnus ar mācīšanās grūtībām, īpaši Covid-19 krīzē attālināto mācību laikā. Lielākās problēmas saistītas ar vāju latviešu valodas izpratni un apguvi.
Darba izvērtēšanai romu mediatoru darba uzskaitē precīzi fiksēt sadarbības faktu, iekļaujot informāciju par iestādi un personu, ar kuru romu mediators ir sadarbojies, lai izslēgtu iespēju, ka iestādes vadība nav informēta par sadarbības faktu.	Šis ieteikums romu mediatoru darba uzskaites dokumentos ir ņemts vērā
Aicināt uz apmācības semināriem, kursiem pašvaldības darbiniekus, sociālos pedagogus, lai visiem būtu vienota informācija un redzējums par problēmu risinājumiem.	Jaunajā projektā mediatoru darba turpināšanas atbalstam ir plānotas kopīgas mācības romu mediatoriem, skolotājiem un sociālajiem darbiniekiem. Līdz šim tika izmantots Valsts Administratīvās skolas semināru piedāvājums (apmācības "Rakstiskā saziņa").
Projekta vadībai atjaunot iepriekšējā projekta posma labo praksi – vizītes pašvaldībās mediatora darba atbalstam, pašvaldības darbinieku informēšanai klātienē par romu mediatora darba mērķiem un sasniegtajiem rezultātiem, norisi un romu mediatoru darba gala izvērtējumu.	Sakarā ar COVID-19 vīrusa izplatību valstī izsludinātā ārkārtas stāvokļa dēļ plānotās vizītes tika atceltas. Nākamajos projektos vizītes pašvaldībās tiek plānotas.
Veidot kontaktus ar visām iesaistītajām pusēm – potenciālajiem sadarbības partneriem. Apzināt pašvaldībā pieejamos resursus - ne tikai finansiālos, bet arī katras pašvaldības iestādes iespējas romu atbalstam un potenciālos sadarbības partnerus.	Visi mediatori, uzsākot darbu nākamajā projekta posmā, apmeklē pašvaldības speciālistus, lai vienotos par turpmākajiem darbiem konkrētā jomā, sadarbības iespējām.
Organizēt pieredzes apmaiņu ar pieredzējušiem mediatoriem.	Neformāla savstarpēja romu mediatoru pieredzes apmaiņa. Pieredzes apmaiņa Jelgavas un Ventspils pašvaldības darbiniekiem, Tukuma pašvaldība arī ir izteikusi vēlmi vairāk iepazīt Ventspils un Jelgavas labo praksi.

Izskatīt iespēju romu mediatora amatu pildīt arī ne romam, ja pārzina romu valodu un ir atbalsts no romu kopienas.	Šāda prakse bija Valmierā, taču ļoti svarīgi, lai romu ģimenes to atbalstītu, uzticētos un sadarbotos ar šo cilvēku.
Veidot mediatora sadarbību ar skolotāju palīgiem – romiem, kur tādi ir un ar sociālajiem pedagogiem.	Romu skolotāju palīgs ir Jelgavā, pārējās pilsētās, kur strādā romu mediatori, ir nepieciešams skolotāja palīgs – roms, īpaši – Ventspils Pārventas pamatskolā. Ar sociālajiem pedagogiem romu mediatoriem ir izveidojusies cieša sadarbība.
Ik pēc noteikta romu mediatoru darba posma sazināties par darba rezultātiem, problēmām. Iespējams, ka darba sākuma posmā nepieciešama mentora palīdzība.	Romu mediatori katru mēnesi iesniedz atskaides, pēc vajadzības un nepārtraukti ir iespēja sazināties ar projekta atbildīgajām personām. Jau otro gadu tiek organizēta romu mediatoru tikšanās decembrī, lai pārrunātu septembra – decembra darba rezultātus.

Ieteikumi - ierosinājumi romu mediatoru darba tālākai attīstībai

Jau vairāku gadu projekta “Latvijas romu platforma” pieredze Jelgavā, Ventspilī un šogad arī Viļākā apliecina, ka romu mediatora darba efektivitāte lielā mērā atkarīga no pašvaldības ieinteresētības, romu mediatora sekmīgas abpusējas sadarbības ar pašvaldības iestādēm – izglītības iestādēm, sociālo dienestu, domes pārvaldi u.c. Tālākai romu mediatora darba attīstībai stiprināt romu mediatora sadarbību ar Rīgas un Valmieras pašvaldības darbiniekiem, romu mediatoram visās pašvaldībās informēt atbildīgo darbinieku par paveikto.

- Lai par romu mediatora darbu būtu informēti arī Kultūras ministrijas Reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos pārstāvji, romu mediatoru darba atskaides sūtīt arī viņiem. Reģionālie eksperti nepieciešamības gadījumā varētu atbalstīt romu mediatora centienus sadarbības veidošanā ar attiecīgo jomu atbildīgajiem darbiniekiem.
- Salīdzinoši nelielā romu ģimeņu skaita dēļ, romu mediatoram Valmierā paplašināt savu darbību arī ārpus Valmieras.
- Turpmākajos projekta posmos vairāk uzmanības veltīt romu mediatora dzīves privātam. Rast iespēju nodrošināt romu mediatorus ar darba tālruniem.
- Aktualizēt jautājumu par romu mediatora pienākumiem, to izpratni no pašvaldības institūciju un romu ģimeņu puses, lai romu mediators nekļūst par romu ģimeņu atbalsta personu.

- Turpināt romu mediatoru apmācības, stiprināt datorprasmes. To nepieciešamību īpaši aktualizēja ārkārtas situācija Covid-19 vīrusa krīzes dēļ.
- Potenciālos jaunos romu mediatorus meklēt starp apzinīgiem, aktīviem romu bērnu vecākiem, kuri būtu patiesi ieinteresēti un gatavi strādāt.

Materiālu sagatavoja

eksperte Sandra Kraukle

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Šī informācija ir izstrādāta projekta „Latvijas romu platforma IV” ietvaros (līgums Nr.856468-NRP4-LV) ar Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014 – 2020” finansiālo atbalstu. Par saturu atbild eksperte Sandra Kraukle un Kultūras ministrija, un tajā nav atspoguļots Eiropas Komisijas viedoklis